

PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD Y CYFARFOD	5 Hydref 2023
TEITL	Cyflwyno pwyntiau gwefru cyhoeddus ar gyfer cerbydau trydan
AWDUR	Dafydd Wyn Williams, Pennaeth Adran Amgylchedd
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Dafydd Meurig
PWRPAS	Diweddaru Aelodau'r Pwyllgor Craffu ar y cynnydd a'r cynlluniau ar gyfer cyflwyno pwyntiau gwefru cyhoeddus

1. CEFNDIR

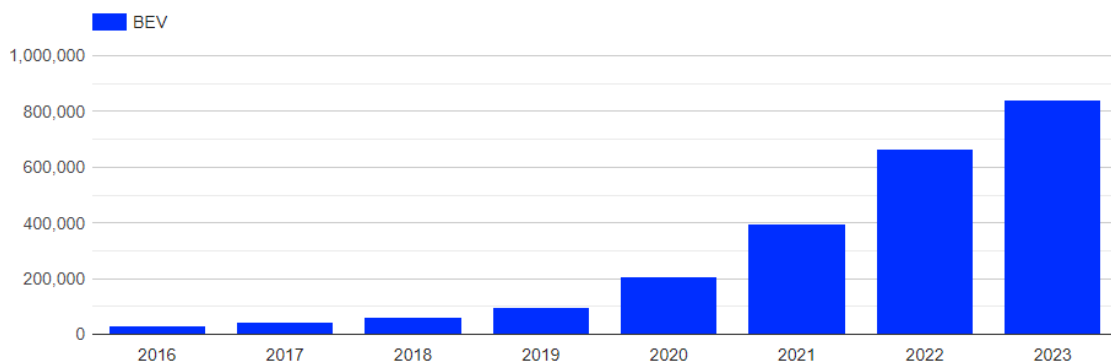
- 1.1 Mae darparu rhwydwaith o bwyntiau gwefru cerbydau trydan ar gyfer trigolion Gwynedd yn un o'r camau gweithredu sydd wedi eu cynnwys yng Nghynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur 2022/23 – 2029/30 y Cyngor a fabwysiadwyd ym mis Mawrth y llynedd.
- 1.2 Y nod ydi annog teithio cynaliadwy yn y sir a hwyluso teithio gan ddefnyddio cerbydau trydan i drigolion lleol ac ymwelwyr i'r sir i deithio i bob rhan o Wynedd.
- 1.3 Mae'r cynllun gwerth £1.3 miliwn yn cael ei ariannu trwy gyfraniad o £400,000 gan y Cyngor a £900,000 gan Lywodraeth Cymru sy'n cyfrannu at [Strategaeth gwefru cerbydau trydan ar gyfer Cymru](#).
- 1.4 Mae'r Cyngor yn datblygu rhwydwaith o dros gant o bwyntiau gwefru ar gyfer cerbydau trydan ar draws Gwynedd. Mae amserlen y bydd y pwyntiau gwefru unigol yn dod yn weithredol yn amrywio, ac mae map yn dangos lle mae bwriad cyflwyno'r peiriannau gwefru yn y sir i'w weld yn Atodiad A.

2. Y CYD-DESTUN PRESENNOL

- 2.1 Mae Llywodraeth y Deyrnas Gyfunol wedi nodi na fydd modd gwerthu cerbydau petrol a disel newydd yn y dyfodol, gyda 2035 wedi ei gyhoeddi yn ddiweddar fel y dyddiad terfyn.
- 2.2 Does dim dwywaith fod y newid pellgyrhaeddol yma yn amlygu'r angen i symud at ddatgarboneiddio'r maes trafnidiaeth dros y blynyddoedd nesaf.
- 2.3 Mae sicrhau fod darpariaeth addas o fannau gwefru fydd yn cyfarch anghenion trigolion Gwynedd a phobl sy'n ymweld ein cymunedau yn allweddol er mwyn gwireddu hyn. Ond mae'n bwysig nodi fod y newid yn un sylweddol na welwyd ei debyg ers cenedlaethau yn y maes trafnidiaeth.

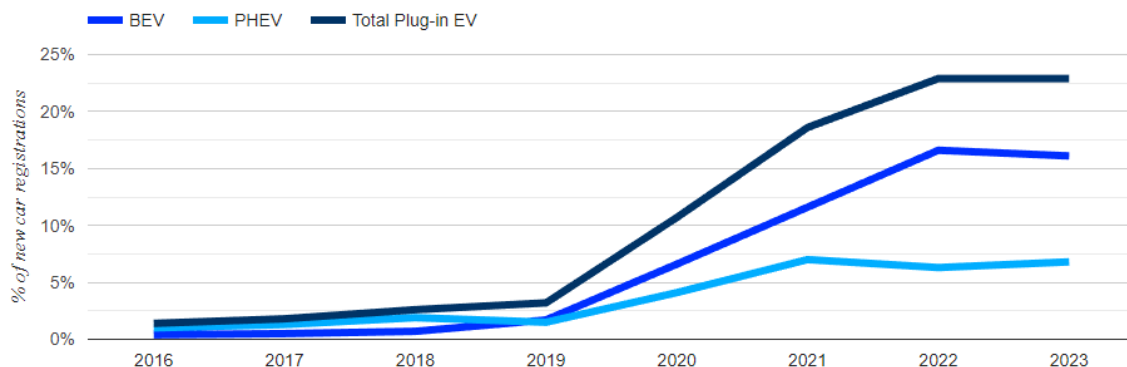
- 2.4 Ar hyn o bryd, mae bwlch yn y ddarpariaeth breifat o ran mannau gwefru cerbydau yng Ngwynedd, ac mae hynny'n adlewyrchu'r sefyllfa mewn nifer o ardaloedd gwledig ledled y wlad.
- 2.5 Mae'r gwaith o ddarparu mannau gwefru ar safleoedd y Cyngor yn ymgais i lenwi'r bwlch, a sicrhau fod yna ddarpariaeth addas ar gyfer pobl Gwynedd a'r rheini sy'n teithio trwy'r sir neu'n ymweld am gyfnod.
- 2.6 Mae ffigyrau a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan y DVLA yn nodi fod yna 2,956 o gerbydau allyriadau isel wedi eu cofrestru yng Ngwynedd ym Mawrth 2023, sy'n golygu fod 4% o gerbydau yn y sir yn rhai allyriadau isel. Mae hyn yn dangos cynnydd o dros 80% o'i gymharu gyda'r flwyddyn flaenorol.
- 2.7 Mae yna gynnydd sylweddol o ran y nifer o geir trydan ar draws y Deyrnas Gyfunol, ac yn arbennig felly dros y ddwy flynedd diwethaf fel y gweler o ffigyrau cymdeithas gwneuthurwyr a masnachwyr cerbydau'r SMMT (Society of Motor Manufacturers and Traders) yn Ffigwr 1.

Ffigwr 1: Nifer o geir trydan (BEV) ar ffyrdd yn y Deyrnas Gyfunol (Gorffennaf 2023)

- 2.8 Wrth ystyried y defnydd o gerbydau trydan a hybrid, fe welir erbyn hyn fod y cerbydau yma yn cyfrif am bron i chwarter o gerbydau newydd sy'n cael eu cofrestru yn y Deyrnas Gyfunol, sy'n gynnydd aruthrol dros y pum mlynedd diwethaf.

Ffigwr 2: Canran o geir newydd sydd yn drydan (BEV) a cheir hybrid (PHEV - plug in) sydd wedi eu cofrestru yn y Deyrnas Gyfunol.

- 2.9 Mae yna dair prif agwedd i gyflwyno peiriannau gwefru: sef gwefru gartref, gwefru ar y ffordd neu wefru mewn cyrchfannau neu weithle.
- 2.10 Yn ôl arolwg diweddar, gall 93% o ywyr cerbydau trydan presennol wefru eu car gartref dros nos. Wrth gwrs, mae'n llawer mwy hwylus i breswlydd sydd â llecyn priodol oddi ar y stryd i wefru eu cerbyd, ond bydd angen mabwysiadu strategaeth gynhwysfawr i sicrhau bod preswlydd heb le parcio yn medru gwefru dros nos.
- 2.11 Wrth ymgymryd â thaith hir y tu hwnt i'r sir, mae'n bosib y bydd angen gwefru'r cerbyd trydan yn ystod y daith. I fynd i'r afael â'r angen hwnnw, mae'r Cyngor wedi cydweithio â Thrafnidiaeth Cymru i ddatblygu rhaglen waith i gyflwyno cyfres o beiriannau gwefru chwim (rapid), gyda phŵer o 50KW, mewn sawl lleoliad ledled y sir.
- 2.12 Tra bod ymwelwyr neu breswylwyr yn ymweld â chyrchfan neu'n mynd i'r gweithle, mae'n bosibl defnyddio'r amser pan fydd y cerbyd yn segur i ailwefru. I'r perwyl yma, mae'r Cyngor wedi adnabod sawl lleoliad ar draws y sir lle mae'n bosibl cyflwyno darpariaeth mewn ardaloedd lle rhagwelir y bydd galw am y gwasanaeth hwnnw.

3. Y CYNNYDD HYD YMA

- 3.1 Fe wnaeth y Cyngor gynnal ymarferiad ymgysylltu er mwyn derbyn sylwadau gan drigolion am leoliadau y byddent am weld pwyntiau gwefru yn cael eu cyflwyno at ddefnydd cyhoeddus.
- 3.2 Yn ogystal, bu'r Cyngor yn cydweithio gyda Scottish Power i adnabod y manau y byddai modd gosod pwyntiau gwefru dros y blynyddoedd nesaf. Mae'r wybodaeth a gasglwyd wedi cynorthwyo gyda'r gwaith o benderfynu ar rwydwaith o bwyntiau gwefru gan ystyried lle mae'r galw a'r angen amdanynt yn uwch.
- 3.3 Y bwriad ydi cyflwyno dros 100 o beiriannau gwefru mewn meysydd parcio cyhoeddus neu ar dir y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt. Mae cyfanswm o 25 safle wedi eu hadnabod ar y rhaglen sy'n cynnwys safleoedd lle mae Cyngor wedi bod yn gweithio yn agos gyda Thrafnidiaeth Cymru i gyflwyno'r gwasanaeth.
- 3.4 Mae amrywiaeth o fathau pwyntiau gwefru yn cael eu darparu i gyfarch anghenion amrywiol defnyddwyr cerbydau trydan – 7kW (3.5awr*), 50kW (40 munud*), 150kW (15 munud*). *Amcan amser gwefru i deithio 100 milltir.
- 3.5 Mae'r Cyngor yn defnyddio arbenigedd ein gwasanaeth goleuo stryd i osod y peiriannau ond yn ddibynnol ar ddarparwyr arbenigol i sicrhau fod y pwyntiau gwefru yn cael eu cysylltu ac yn barod i'r cyhoedd eu defnyddio. Mae peth oedi wedi bod mewn rhai lleoliadau i gysylltu'r peiriannau gyda'r cyflenwad a derbyn tystysgrif berthnasol i gadarnhau fod modd i'r peiriant gael eu defnyddio gan y cyhoedd.

- 3.7 Mae gwaith yn bwrw ymlaen i ddarparu'r rhwydwaith o bwyntiau gwefru ac mae swyddogion yn trafod gyda darparwyr i geisio sicrhau fod y peiriannau yn weithredol mor fuan ag sy'n bosib. Gan fod y sefyllfa yn amrywio mewn safleoedd gwahanol, mae'r amserlen i'r peiriannau fod yn weithredol yn wahanol.
- 3.8 Cyn i beiriant gwefru ddod yn weithredol, mae angen cynnal gwaith i osod cyflenwad a mesurydd trydan, sicrhau tystysgrif drydanol a chwblhau gwaith comisiynu angenrheidiol. Mae gwaith yn parhau gyda'r cyflenwyr i sicrhau fod yr holl safleoedd yn weithredol mor fuan â phosib gydag amlinelliad o'r amserlen ddiweddaraf ar gyfer pob lleoliad i'w weld yn Atodiad 2.
- 3.9 Ar hyn o bryd, mae 16 o bwyntiau gwefru cyhoeddus (7kW) yn weithredol gan y Cyngor mewn 4 lleoliad gweithle neu gyrchfan (Dolgellau, Y Bala, Pwllheli ac Intec Bangor), gyda bwriad fod 6 safle arall yn dod yn fyw yn ystod yr hydref.
- 3.9 Yn ogystal, mae 7 peiriant (50kW) wedi eu gosod ar 4 o safleoedd eraill y Cyngor (Y Bala, Dolgellau, Blaenau Ffestiniog a Porthmadog) mewn cydweithrediad gyda Thrafnidiaeth Cymru. Mae'r peiriannau yma galluogi defnyddwyr cerbydau trydan i wefru yn ystod taith.
- 3.10 Felly, o'r 25 safle sydd ar y rhaglen i osod pwyntiau gwefru, mae peiriannau wedi eu gosod mewn 16 ohonynt hyd yma, gyda phwyntiau gwefru yn weithredol mewn 8 o'r safleoedd.

4. YMATEB CYCHWYNNOL

- 4.1 Er ei bod yn ddyddiau cynnar o ran y defnydd o'r peiriannau gwefru, mae ymdrech i sicrhau adborth defnyddwyr er mwyn gallu monitro ac ystyried unrhyw anghenion i wella i'r dyfodol.
- 4.2 Mae'r ymateb hyd yma i'r pwyntiau gwefru 50kW sydd wedi eu gosod ar y cyd gyda Thrafnidiaeth Cymru yn gadarnhaol gyda phob un ohonynt yn dangos adborth o 4.5 allan o 5.
- 4.3 Dros yr haf, mae defnydd cadarnhaol wedi bod o'r peiriannau chwim, gyda ffigyrau yn dangos 1,311 defnydd o'r peiriannau gan 111 defnyddiwr gwahanol rhwng 26 Gorffennaf a 25 Awst. Roedd hyn yn cyfateb i 18.3 tonnell o arbediad carbon.
- 4.4 Nid oes cymaint o adborth penodol hyd yma ar y pwyntiau gwefru 7kW a ddaeth yn weithredol yn ystod gwyliau'r haf. Ond mae rhai sylwadau yn nodi fod diffyg cyfleuster i dalu gyda cherdyn gan fod y ddarpariaeth trwy ddefnydd ap ffôn clyfar yn unig ar hyn o bryd.
- 4.5 Mae hyn yn fater mae'r Cyngor yn ei drafod gyda'r cwmni sydd wedi gosod y pwyntiau gwefru er mwyn hwyluso'r profiad i'r defnyddwyr. Ar hyn o bryd, dim ond trwy ddefnyddio ap ffôn clyfar y mae modd defnyddio a thalu am y gwasanaeth ac mae swyddogion yn awyddus i ehangu'r gallu i ddefnyddwyr allu dalu trwy ddefnyddio cerdyn banc yn ogystal.

- 4.6 Mae tudalen bwrpasol www.gwynedd.llyw.cymru/gwefru ar wefan y Cyngor sy'n amlinellu'r pwyntiau gwefru a bydd gwaith yn digwydd i ddiweddarau'r wybodaeth a hyrwyddo'r cyfleusterau wrth i fwy o bwyntiau gwefru ddod yn weithredol.

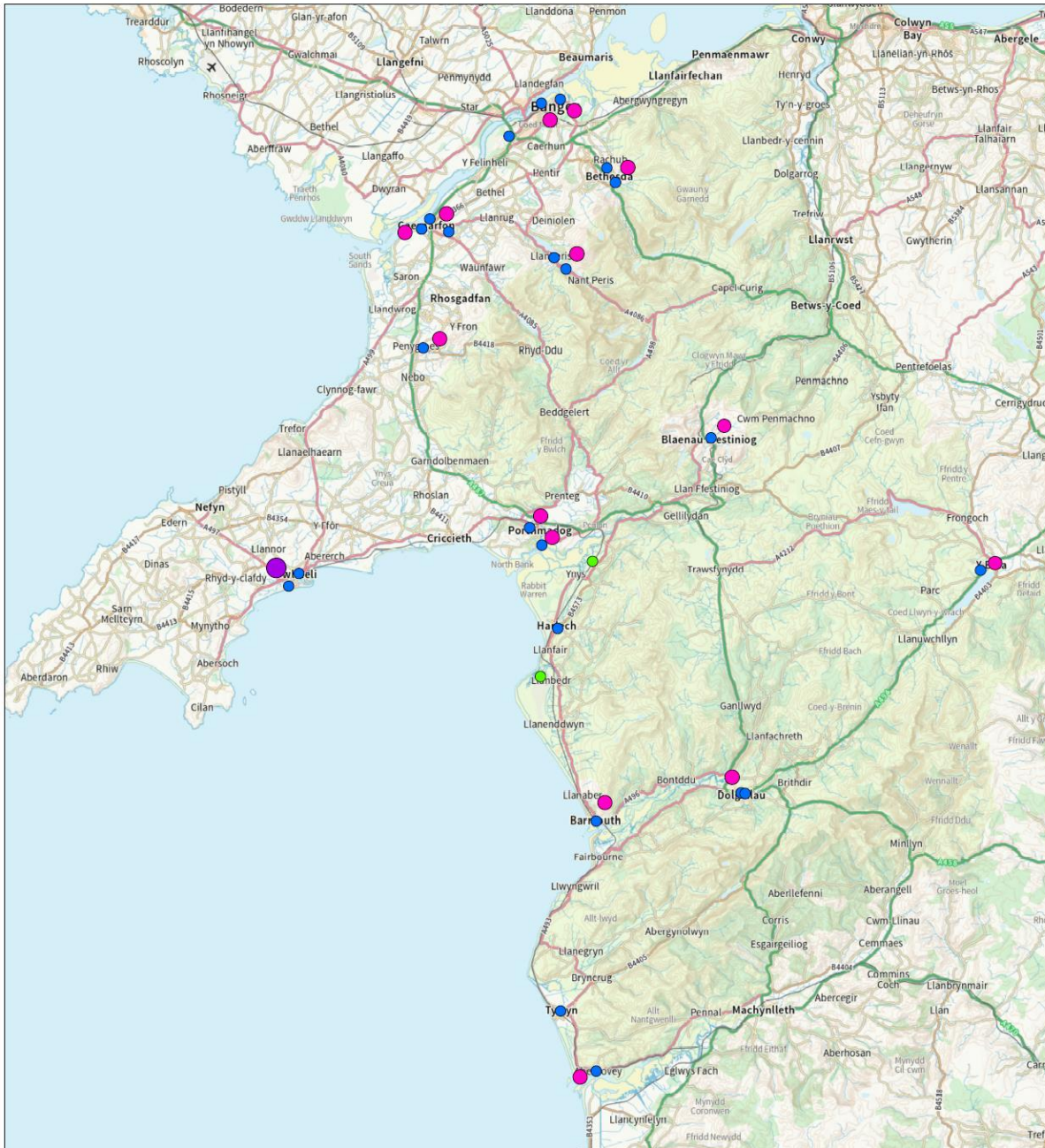
5. Y CAMAU NESAF

- 5.1 Bydd gwaith yn parhau gyda'r rhaglen bresennol i gyflwyno rhagor o beiriannau gwefru mewn lleoliadau ar draws y sir dros y misoedd nesaf fel yr amlinellir ar y rhaglen yn Atodiad 2.
- 5.2 Byddwn hefyd yn cychwyn edrych ar y strategaeth ar gyfer gwefru gartref gan adnabod beth yw'r prif rwystrau i drigolion Wynedd gwefru eu ceir o gartref, ac yn cydweithio gyda chymunedau i adnabod yr angen am wasanaeth gwefru o fewn eu cymunedau.
- 5.3 Wrth gwrs, y tu hwnt i ddarpariaeth gwefru mae'r Cyngor yn ei gynnig, mae yna opsiynau gan ddarparwyr eraill, gan gynnwys y sector breifat.
- 5.4 Fel sydd wedi ei nodi, ar hyn o bryd, mae'r pwyntiau gwefru sydd yn cael ei gynnig gan y sector breifat heb gydweithrediad y sector gyhoeddus yn araf i ddatblygu.
- 5.5 Rydym yn canolbwyntio ar hyn o bryd ar ddatblygu rhwydwaith manau gwefru ar diroedd y Cyngor. Ond, byddwn yn monitro unrhyw ddatblygiadau gan fusnesau preifat i ystyried yr angen i gynnig rhagor o bwyntiau gwefru, ac os oes potensial i gydweithio gyda'r sector breifat ac unrhyw bartneriaid posib eraill yn y dyfodol.
- 5.6 Fel rhan o'r gwaith o osod y rhwydwaith pwyntiau gwefru mewn meysydd parcio cyhoeddus, bydd swyddogion hefyd yn ystyried trefniadau talu am y gwasanaeth gan geisio sicrhau fod defnyddio'r peiriannau'r Cyngor mor hwylus â phosib i'r defnyddwyr.
- 5.7 Rydym hefyd yn gweithio yn agos gyda Gwasanaeth Eiddo'r Cyngor i adnabod y gallu i gyflwyno peiriannau gwefru ar gyfer staff Cyngor Gwynedd gyda lleoliadau yn Ffordd y Cob, Pwllheli; Penarlâg, Dolgellau a Phencadlys, Caernarfon dan ystyriaeth.

6. CLOI

- 6.1 Cyflwynir yr adroddiad fel diweddariad i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau, am y gwaith sydd wedi ei gyflawni hyd yma wrth ddatblygu rhwydwaith peiriannau gwefru, a'r hyn sydd ar y gweill dros y cyfnod nesaf.

Rhwydwaith Gwefru Gwynedd Gwynedd's Electric Charging Network

- 150kW Charging Point (15min*)
Pwyntiau Gwefru 150kW (15mun*)
- Bwyntiau Gwefru 50kW (40mun*)
50kW Charging Point (40min*)
- Bwyntiau Gwefru 7kW (4 awr*)
7kW Charging Point (4 awr*)

* Amcan amser gwefru i drafaelio 100milltr/ Estimated charging time to travel 100miles

Atodiad B – Lleoliadau gwefru Gwynedd

Safle	Ardal	Amcan amser i roi'r peiriant ymlaen	Nifer o Bwyntiau Gwefru 7kW (3.5 awr*)	Nifer o Bwyntiau Gwefru 50kW (40munud*)	Nifer o Bwyntiau Gwefru 150kW (15munud*)	Gosod y Peiriant	Gweithred				
							Cyflenwad Trydan	Mesurydd trydan	Tystysgrif trydanol	Comisiynu'r peiriant	
Intec, Parc Menai	Bangor	Gweithredol (App yn unig)	4			✓	✓	✓	✓	✓	
Maes Parcio Ger-y-Llyn	Llanberis	I'w gadarnhau	4			✓	✗	✗	✗	✗	
Canolfan Hamdden Arfon	Caernarfon	Hydref 2023	2	1		✓	✓	✓	✓	✗	
Maes Parcio Safle Shell	Caernarfon	Hydref 2023	8			✓	✗	✗	✗	✗	
Canolfan Hamdden, Dwyfor	Pwllheli	Gweithredol (App yn unig)	4			✓	✓	✓	✓	✓	
Maes Parcio Penmount	Pwllheli	Hydref 2023	4			✓	✓	✗	✗	✗	
Canolfan Hamdden Penllyn	Bala	Gweithredol (App yn unig)	4			✓	✓	✓	✓	✓	
Canolfan Hamdden Glan Wnion	Dolgellau	Gweithredol (App yn unig)	4			✓	✓	✓	✓	✓	
Canolfan Hamdden, Bro Dysynni	Tywyn	Hydref 2023	4			✓	✓	✓	✓	✗	
Maes Parcio Y Marian	Dolgellau	Gweithredol (50kW) Hydref 2023(7kW)	4	2		✓	✓	✓	✓	✓	
Prif Maes Parcio, Aberdyfi	Aberdyfi	I'w gadarnhau	4	1		✓	✗	✗	✗	✗	
Bron-y-Graig Uchaf	Harlech	Hydref 2023	4			✓	✓	✗	✗	✗	
Maes Parcio Diffwys	Blaenau Ffestiniog	Gweithredol (50kW) Rhagfyr 2023 (7kW)	4	2		✓	✓	✓	✓	✓	
			4	2		✓	✗	✗	✗	✗	

Pwll Nofio Bangor	Bangor	Rhagfyr 2023	2	1		x	✓	✓	x	x
Canolfan Hamdden Plas Ffrancon	Bethesda	Chwefror 2024	2	1		x	✓	✓	x	x
Maes Parcio Sgwâr Kyffin	Bangor	Rhagfyr 2023	4	1		x	✓	x	x	x
Maes Parcio, Pant Dreiniog	Bethesda	<i>l'w gadarnhau</i>	2	1		x	x	x	x	x
Maes Parcio Dolbadarn	Llanberis	<i>l'w gadarnhau</i>	6	2		x	x	x	x	x
Maes Parcio Ffordd Balaclafa	Caernarfon	Rhagfyr 2023		2		x	x	x	x	x
Canolfan Hamdden Glaslyn	Porthmadog	Gweithredol		2		✓	✓	✓	✓	✓
Maes Parcio Llyn Bach	Porthmadog	<i>l'w gadarnhau</i>	4	1		x	x	x	x	x
Maes Parcio Ffordd Caerdydd	Pwllheli	Mawrth 2024			2	x	x	x	x	x
Prif Maes Parcio, Abermaw	Abermaw	Hydref 2023	8	2		✓	✓	✓	x	x
Canolfan Hamdden Plas Silyn	Penygroes	Chwefror 2024	2	1		x	✓	✓	x	x
Maes Parcio Y Grîn	Bala	Gweithredol		1		✓	✓	✓	✓	✓

*Amcan amser gwefru i deithio 100 milltir